

## ปัจจัยทำนายการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา

## The Predictive Factors for Alcohol Consumption Among Students in the Higher Education

สันติสิทธิ์ เขียวเขิน,<sup>1</sup> วิทยา อยู่สุข,<sup>2</sup> วิศิษฐ์ ทองคำ,<sup>3</sup>ภาวณี เมืองเก่า,<sup>4</sup> สุพิชญา หอมทอง<sup>5</sup>Santisith Khiewkheun,<sup>1</sup> Wittaya Yoosook,<sup>2</sup> Wisit Thongkum,<sup>3</sup>Phachinee Mueangkao,<sup>4</sup> Supitchaya Homthong<sup>5</sup>

Received: 25 May 2018 ; Revised : 5 October 2018 ; Accepted: 1 November 2018

## บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงวิเคราะห์แบบภาคตัดขวาง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงปัจจัยทำนายการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนิสิตหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น เกณฑ์คัดเข้า คือ เป็นนิสิตระดับปริญญาตรี และให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์ เกณฑ์การคัดออก คือ นิสิตที่เจ็บป่วยและลาพักการเรียน กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 175 คน การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์ถึงความรู้ ทัศนคติ และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การวิเคราะห์ข้อมูลโดย สัดส่วน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ปัจจัย (Factors analysis) และวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุโลจิสติกส์ ผลการศึกษาพบว่า นิสิตที่มีเพื่อนสนิทดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะมีโอกาสดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่า นิสิตที่มีเพื่อนไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 18 เท่า ( $P < .05$ , 95%CI = 6.23 ถึง 52.20) และนิสิตที่มีระดับความรู้เรื่องการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระดับน้อยและระดับปานกลางมีโอกาสในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากเป็น 9 เท่า ( $P < .05$ , 95%CI = 3.31 ถึง 25.68) และ 8.6 เท่า ( $P < .05$ , 95%CI = 3.26 ถึง 22.93) ตามลำดับเมื่อเปรียบเทียบกับนิสิตที่มีความรู้ในระดับดี โดย Model มีเปอร์เซ็นต์ของการพยากรณ์การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนิสิตได้ถูกต้อง ร้อยละ 72.60

**คำสำคัญ:** การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ นิสิตหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต ปัจจัยทำนาย Model การทำนาย

## Abstract

This analytical cross – sectional study examined the factors related to alcohol consumption among public health students in the Faculty of Public Health, Mahasarakham University. Stratified random sampling was used to recruit 175 eligible students. The inclusion criterion was that the undergraduate students were willing to be interviewed. Exclusion criteria were serious illness or dropout. The interview approach was used to collect data on knowledge, attitude and factors associated with alcohol consumption. The data was analyzed by proportion, percentage, mean, standard deviation, factor analysis and binary logistic regression.

The results of this research showed that students having alcohol-drinking friends were 18-time more likely ( $P$ -value  $< .001$ , 95% CI = 6.23 to 52.20) to drink alcohol than those having non-alcohol-drinking friends. The students with low and middle levels of knowledge on alcohol consumption were 9- time more likely ( $P$ -value  $< .001$ , 95% CI = 3.31 to 25.68) and 8.6-time more likely ( $P$ -value  $< .001$ , 95% CI = 3.26 to 22.93) to consume alcohol than those with high level of knowledge on alcohol consumption. The predictive equation of alcohol consumption can predict about 72.60 % of all subjects.

**Keywords:** Alcohol consumption, public health students, predictive factors, predictive model.

<sup>1,3</sup> ผู้ช่วยศาสตราจารย์, <sup>2</sup>รองศาสตราจารย์ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

<sup>4,5</sup> นิสิต, หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต(ส.บ.), คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

<sup>1,2,3,4,5</sup> Faculty of Public Health, Mahasarakham University

Corresponding author: e-mail: santisith.k@msu.ac.th

## บทนำ

องค์การอนามัยโลกได้ระบุไว้ว่า เครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็น 1 ใน 4 ของปัจจัยสำคัญที่ทำลายสุขภาพ การดื่มแอลกอฮอล์เป็นสาเหตุให้ประชากรโลกเสียชีวิตปีละกว่า 2.5 ล้านคน เฉลี่ยนาที่ละ 4.80 คน เฉพาะกลุ่มอายุ 15 - 29 ปี เสียชีวิตปีละ 320,000 คน ประชากรโลกอายุ 15 ปี ขึ้นไป ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เฉลี่ยคนละ 6.13 ลิตรต่อปี ซึ่งผลการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติล่าสุดในปี 2557 พบในกลุ่มประชากรไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป ดื่มสุรา 17 ล้านคน คิดเป็น 32.00% ของประชากรวัยนี้ที่มีทั้งหมด 53.9 ล้านคน โดยผู้ชายดื่มมากกว่าผู้หญิง 5 เท่าตัว<sup>1</sup> ผู้ชายจะเริ่มดื่มอายุเฉลี่ย 19.40 ปี ส่วนผู้หญิงเริ่มดื่มอายุ 24.60 ปี เมื่อเปรียบเทียบกับ พ.ศ.2550 พบว่าผู้ชายมีแนวโน้มอัตราการดื่มลดลงจาก 54.50% เป็น 53.50% แต่ผู้หญิงมีอัตราการดื่มที่เพิ่มขึ้นจาก 10.80% เป็น 10.90% ซึ่งจัดได้ว่าประเทศไทยเป็นประเทศที่มีอัตราการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นอันดับ 3 ของเอเชีย รองจากญี่ปุ่นและเกาหลีใต้<sup>2</sup>

พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551<sup>3</sup> ได้ระบุไว้ว่าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก่อให้เกิดปัญหาด้านสุขภาพ ครอบครัว อุบัติเหตุและอาชญากรรม และมีผลกระทบต่อสังคมและเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ จำเป็นต้องกำหนดมาตรการต่างๆ ในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมทั้งการบำบัดรักษาฟื้นฟูสภาพผู้ติดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพื่อช่วยลดปัญหาและผลกระทบทั้งด้านสังคมและเศรษฐกิจ ช่วยเสริมสุขภาพของประชาชน โดยตระหนักถึงพิษภัยของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตลอดจนช่วยป้องกันเด็กและเยาวชนมิให้เข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้โดยง่าย<sup>3</sup>

ยุทธศาสตร์การพัฒนาคนในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 ได้มุ่งเน้นการเตรียมเยาวชนให้มีความพร้อมทั้งทางด้านจิตใจ ทักษะชีวิตและความรู้พื้นฐาน โดยผลักดันให้ครอบครัว มีส่วนร่วมในการพัฒนาเยาวชนให้ห่างไกลจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และยาเสพติด<sup>4</sup> อย่างไรก็ตามเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นเครื่องดื่มที่นิยมกันอย่างแพร่หลายในสังคมไทยโดยสามารถพบเห็นการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ในทุกๆ เหตุการณ์ เช่น งานเลี้ยงฉลอง งานสังสรรค์ งานทำบุญ หรือแม้กระทั่งงานศพ จึงอาจจะกล่าวได้ว่าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมการบริโภคของคนไทย การณรงค์ให้เยาวชนห่างไกลจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จึงเป็นสิ่งที่ยากและต้องใช้ความพยายามและความร่วมมือกันอย่างมากจากหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จากข้อมูลสำนักงานสถิติแห่งชาติ ในปี 2557 พบว่าประชากรอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป ร้อยละ 32.30 เป็นผู้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ วัยเยาวชน

(15 - 24 ปี) มีอายุเฉลี่ยในการ เริ่มดื่มคือ 16.70 ปี มีพฤติกรรม การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก่อนขับรถและเคยได้รับบาดเจ็บ หรืออุบัติเหตุสูงกว่าวัยอื่นๆ<sup>5</sup> รวมถึงมีการสูบบุหรี่และมีเพศสัมพันธ์ที่เสี่ยง<sup>6</sup> โดยพบว่าสาเหตุที่เยาวชนบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้น เนื่องจากเยาวชนเป็นวัยที่อยากรู้อยากลอง ต้องการความเป็นอิสระและความเป็นส่วนตัวสูง<sup>6,7</sup> รวมถึงการเป็นผู้มีประสบการณ์เชิงลบในชีวิตมาก่อน<sup>8</sup>

ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา ได้รายงานไว้ว่า เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่คนไทยนิยมดื่ม ได้แก่ เบียร์ ร้อยละ 60.90 เช่นเดียวกับวัยรุ่นในนคร Rio de Janeiro<sup>9</sup> สุราขาวหรือสุรากลั่น ร้อยละ 42.70 สุราสียี่ห้อไทยร้อยละ 23.60 สุราสียี่ห้อต่างประเทศร้อยละ 4.70 ขณะที่กลุ่มเยาวชน 15 - 19 ปี นิยมดื่มเบียร์ ร้อยละ 74.50 สุราขาวหรือสุรากลั่น ร้อยละ 37.60 สุราสียี่ห้อไทยร้อยละ 25.00 สุราสียี่ห้อต่างประเทศร้อยละ 2.80 ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับความนิยมบริโภคของทั้งสองกลุ่มนี้พบว่า เยาวชนนิยมดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ร่วมสมัยมากขึ้น จากสถิติร้านจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พบว่ามีร้านจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้นมากกว่า 120,000 ร้าน คนไทยสามารถใช้เวลาเพียง 4.5 นาทีสามารถหาร้านที่มีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้<sup>10</sup> ประกอบยุทธศาสตร์ทางการตลาดของบริษัทผลิตเครื่องดื่ม จะมีการเปิดลานเบียร์ หรือที่เรียกว่า เทศกาลเบียร์การ์เดน เกิดขึ้นตามใจกลางเมือง ห้างสรรพสินค้า และตามสถานที่ต่างๆ ในช่วงปลายปีของทุกปี เพื่อเป็นการกระตุ้นยอดขายและกระตุ้นตลาดในช่วงท้ายปี แต่เนื่องจากเทศกาลดังกล่าวเป็นเรื่องเกี่ยวกับแอลกอฮอล์จึงทำให้ไม่สามารถจะโฆษณาประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อได้ จึงต้องอาศัยการบอกต่อ โดยกลุ่มเป้าหมายหลักคือนิสิตนักศึกษาและคนวัยทำงาน เพื่อเป็นจุดนัดพบสังสรรค์และผ่อนคลาย โดยจะมีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หลากหลายยี่ห้อให้ได้เลือกดื่มกันแล้ว ยังมีการจัดคอนเสิร์ตจากศิลปินที่มีชื่อเสียงเพื่อเป็นการเรียกลูกค้าให้มาใช้บริการมากขึ้น<sup>11</sup>

ผลกระทบที่เกิดจากการดื่มแอลกอฮอล์ ก่อให้เกิดผลเสียทั้งทางร่างกายและจิตใจรวมถึงผลเสียต่อสังคม<sup>12</sup> เช่นทำให้เกิดอุบัติเหตุ โรคตับ ซึมเศร้า ปัญหาทางสุขภาพจิต ความรุนแรงในครอบครัว การทะเลาะวิวาท การมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัย พฤติกรรมและอารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย พฤติกรรมก้าวร้าวไม่เหมาะสม อาการเหล่านี้อาจส่งผลเสียร้ายแรงต่อหน้าที่ความรับผิดชอบ ความบกพร่องทางสติปัญญาและเคลื่อนไหวของร่างกายและยังส่งผลต่อความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น<sup>13</sup> โดยเฉพาะอย่างยิ่งการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ด้านการเรียนของนิสิต<sup>14</sup>

คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เป็นคณะที่มีนิสิตจำนวนมาก ประกอบกับบริเวณโดยรอบ

มหาวิทยาลัยมีสถานจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และสถานบันเทิงต่างๆ มากมาย อาจส่งผลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนิสิตคณะสาธารณสุขศาสตร์ รวมไปถึงปัจจัยด้านบุคคล สภาพแวดล้อม สังคม และปัจจัยอื่นๆ ที่เอื้อต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนิสิตคณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนิสิตหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต เพื่อค้นหาสาเหตุที่แท้จริงนำไปเป็นแนวทางในการดำเนินการลดและป้องกันพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่อาจทำให้เกิดปัญหาทางสังคม รวมถึงการสูญเสียทั้งบุคคล ครอบครัว และประเทศชาติ

### วัตถุประสงค์วิจัย

เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนิสิตหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

### นิยามศัพท์

**เครื่องดื่มแอลกอฮอล์** หมายถึง เครื่องดื่มที่มีเอทิลแอลกอฮอล์ผสมอยู่ไม่เกิน 60 ดีกรี ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถนำมาดื่มได้ ได้แก่ สุรา เบียร์ ไวน์ บรันดี้

**การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์** หมายถึง การดื่มเครื่องดื่มที่มีเอทิลแอลกอฮอล์ผสมอยู่ในช่วงระยะเวลา 3 เดือนที่ผ่านมา ตั้งแต่ 1 แก้วหรือ 1 กระป๋อง หรือ 1 ขวดเล็ก ขึ้นไปในหนึ่งสัปดาห์

**รูปแบบการวิจัย** การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบวิเคราะห์ภาคตัดขวาง (Cross-sectional analytical study) โดยเริ่มดำเนินการศึกษาในระหว่าง มิถุนายน 2560 ถึง เมษายน 2561

### ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

**ประชากร** นิสิตระดับปริญญาตรี หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต คณะสาธารณสุขศาสตร์ ชั้นปีที่ 1-4 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปีการศึกษา 2560 จำนวนทั้งสิ้น 547 คน

**กลุ่มตัวอย่าง** นิสิตหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัย มหาสารคาม จำนวน 175 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) ตามชั้นปี จากนั้นจึงใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเชิงระบบ (Systematic sampling) จากทะเบียนรายชื่อ นิสิตในแต่ละชั้นปี

#### เกณฑ์การคัดเข้า (Inclusion Criteria)

- เป็นนิสิตระดับปริญญาตรี หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปีการศึกษา 2560

- ยินดีให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

#### เกณฑ์การคัดออก (Exclusion Criteria)

- นิสิตที่เจ็บป่วยและลาพักการเรียนระหว่างการทำเนิการวิจัย

### ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

คำนวณโดยสูตรการประมาณค่าสัดส่วนของจำนวนประชากรในกรณีที่ทราบจำนวนประชากรและกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนทางสถิติที่ระดับ 0.05<sup>15</sup> โดยค่าสัดส่วนของเยาวชนที่ดื่มแอลกอฮอล์เท่ากับ 0.60<sup>11</sup> และค่าความแม่นยำในการประมาณค่าสัดส่วนผู้วิจัยกำหนดให้เท่ากับ 0.06 ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 175 คน

#### สูตรการคำนวณขนาดตัวอย่าง

$$n = \frac{NZ_{\alpha/2}^2[P(1-P)]}{e^2(N-1) + [Z_{\alpha/2}^2P(1-P)]}$$

โดย n = ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนของประชากร คือ นิสิตระดับปริญญาตรี หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 547 คน

$Z_{\alpha/2} = 1.96$  เมื่อกำหนดระดับนัยสำคัญ ( $\alpha$ ) 0.025

P = 0.60 ค่าสัดส่วนของเยาวชนที่ดื่มแอลกอฮอล์<sup>11</sup>

e = ความแม่นยำในการประมาณค่าสัดส่วน กำหนดให้เท่ากับ 0.06

#### แทนค่าในสูตร

$$n = \frac{(547)(1.96)^2(0.60)(1-0.60)}{(0.06)^2(547-1) + (1.96)^2(0.60)(1-0.60)}$$

$$n = 174.60$$

ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด เท่ากับ 175 คน แล้วนำคำนวณกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของชั้นปี ดังนี้

| Level | Number of Population | Sample |
|-------|----------------------|--------|
| 1     | 92                   | 29     |
| 2     | 139                  | 44     |
| 3     | 223                  | 72     |
| 4     | 93                   | 30     |
| Total | 547                  | 175    |

**การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง** ในการศึกษาค้างนี้ ได้ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เลขที่ PH 033/2561 ในการศึกษาค้างนี้ มีการชี้แจงวัตถุประสงค์ ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล การตอบแบบสอบถามโดยการสัมภาษณ์ ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา ซึ่งข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษาค้างนี้ผู้ศึกษาจะเก็บเป็นความลับและนำเสนอในภาพรวม โดยนำไปใช้ประโยชน์ในทางวิชาการเท่านั้น กลุ่มตัวอย่างต้องเข้าร่วมวิจัยด้วยความสมัครใจเท่านั้นหากกลุ่มตัวอย่างไม่ต้องการตอบคำถาม สามารถยกเลิกการเข้าร่วมการศึกษาค้างนี้ได้ตลอดเวลาของการศึกษา

**เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย** เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaires) ซึ่งผู้ศึกษาได้สร้างแบบสอบถามขึ้นเอง โดยกำหนดรูปแบบและกำหนดเนื้อหาแบบสอบถาม แบ่งเป็น 4 ส่วน คือ

**ส่วนที่ 1** แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน บุคคลในครอบครัวที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพื่อนสนิทที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และแหล่งข้อมูลข่าวสาร แบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-List) จำนวน 11 ข้อ

**ส่วนที่ 2** แบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้ในเรื่องการดื่มแอลกอฮอล์ จำนวน 18 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบตัวเลือก ถูก ผิด เกณฑ์การให้คะแนนความรู้ในเรื่องการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในแต่ละข้อคือ ตอบถูก ได้ 1 คะแนน ตอบผิด ได้ 0 คะแนน

**ส่วนที่ 3** ทศนคติต่อการดื่มแอลกอฮอล์ของนิสิต เป็นแบบสอบถามแบบช่วงมาตรา (Rating Scale) มี 3 ระดับ คือ เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย จำนวน 19 ข้อ

**ส่วนที่ 4** ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดื่มแอลกอฮอล์ของนิสิต ทั้งด้านปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริม เป็นแบบตัวเลือก จำนวน 21 ข้อ

### การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1) ตรวจสอบความตรงของแบบสอบถาม (Content Validity) โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence : IOC) ซึ่งทุกข้อคำถามมีค่า (IOC) มากกว่า 0.5 โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาและพฤติกรรมศาสตร์ ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนากิจการนิสิต และด้านการบริหารจัดการ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

2) การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามไป Try Out กับนิสิตคณะ

วิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 30 คน ได้ค่าความเชื่อมั่น ดังนี้

2.1) แบบทดสอบความรู้ มีลักษณะถูก/ผิด หาค่าความเที่ยงของเครื่องมือ โดยใช้สูตรของคูเดอร์และริชาร์ดสัน (KR20) โดยค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.88

2.2) แบบสอบถามทัศนคติต่อการดื่มสุรา มีลักษณะประเมินค่า (Rating Scale) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช (Cronbachs' Alpha Coefficient) โดยค่าความเที่ยงที่ได้เท่ากับ 0.90

2.3) แบบปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดื่มแอลกอฮอล์ มีลักษณะเป็นตัวเลือก (Check list) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช (Cronbachs' Alpha Coefficient) โดยค่าความเที่ยงที่ได้เท่ากับ 0.89

### การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) รับสมัครและคัดเลือกนิสิตที่ม่งานวิจัยที่ทำหน้าที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2) การประชุมชี้แจงวัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินงาน จัดเก็บข้อมูล สาริตและฝึกปฏิบัติการสัมภาษณ์แก่นิสิตทีมเก็บรวบรวมข้อมูล

3) ทีมงานวิจัยจัดเก็บรวบรวมข้อมูลนิสิตหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม แยกรายชั้นปี ใช้วิธีการสัมภาษณ์จากแบบสอบถามโดยนิสิตที่ม่งานวิจัยที่ผ่านการฝึกอบรมเทคนิคการสัมภาษณ์เรียบร้อยแล้ว จำนวน 5 คน

4) ตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนของข้อมูลในทุกชุดแบบสอบถามโดยทีมงานวิจัย

5) จัดเก็บข้อมูลเพิ่มเติม กรณีข้อมูลไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ โดยผู้รับผิดชอบในการเก็บรวบรวมข้อมูลในชั้นปีนั้น

6) จัดทำคู่มือลงรหัส บันทึกข้อมูลลงโปรแกรม Excel ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

### การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for WINDOWS version 18 ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้ คือ รวบรวมข้อมูลที่จัดเก็บได้มาตรวจสอบความครบถ้วนและถูกต้อง จัดทำคู่มือลงรหัสข้อมูลและบันทึกข้อมูล สถิติพรรณนาใช้ สัดส่วน ร้อยละ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มแอลกอฮอล์ใช้ Factor analysis โดยใช้ Standardized values as variable และ KMO (Kaiser-Meger-Olkin) สำหรับตรวจสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรแต่ละคู่ที่จะนำมา



แบ่งกลุ่มโดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และ Bartlett's test of sphericity สำหรับตรวจสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรชนิดแจกแจง โดย หมุนแกนด้วยวิธีของ Varimax กำหนดการตัดสินใจยอมรับสมมติฐานที่ค่า  $P < .05$  และช่วงความเชื่อมั่น 95% ทดสอบสมมติฐานเพื่อหาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนิสิต ใช้การวิเคราะห์ binary logistic regression โดยใช้วิธีในการจัดการตัวแปรแบบ Backward Stepwise

## ผลการศึกษา

**ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป** พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนมากเป็นเพศหญิง จำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 80.00 อายุเฉลี่ย 20.59 ปี ( S.D. = 0.98 ปี) ชั้นปีที่ 3 จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 41.10 รายได้ต่อเดือนจากผู้ปกครองอยู่ระหว่าง 5,001 – 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 49.70 พักหอพักนอกมหาวิทยาลัย จำนวน 157 คน คิดเป็นร้อยละ 89.70 โดยมีนิสิตที่ดื่มแอลกอฮอล์ในช่วง 3 เดือนที่ผ่านมา จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 23.43 มีการดื่มแอลกอฮอล์ของคนในครอบครัว จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 71.40 มีเพื่อนสนิทที่ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ จำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 80.00 ได้รับข้อมูลข่าวสารจากอินเทอร์เน็ตมากที่สุด จำนวน 159 คน คิดเป็นร้อยละ 90.90

**ส่วนที่ 2 การจัดกลุ่มตัวแปร** โดยการวิเคราะห์ปัจจัยทัศนคติด้านต่างๆ ที่ส่งผลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนิสิต จำนวน 15 ตัวแปรซึ่งเป็นแบบ rating scale กลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 175 คน ซึ่งมากกว่าจำนวนตัวแปรเกิน 10 เท่า ดังนั้นจึงสามารถวิเคราะห์ Factors analysis ได้ และพบว่าสามารถจัดกลุ่มตัวแปรดังกล่าวเป็นปัจจัยได้จำนวน 5 ปัจจัย โดยพิจารณาจาก Eigenvalues ที่มากกว่า 1 เมื่อผู้วิจัย

จัดกลุ่มตัวแปรออกเป็น 5 ปัจจัย แล้วพบว่า

**ตัวแปรในกลุ่มที่ 1** เป็นกลุ่มตัวแปรเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อสังคมจากการดื่มแอลกอฮอล์ ผู้วิจัยจึงจัดให้เป็น **ปัจจัยผลกระทบต่อสังคม** ซึ่งสามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ของนิสิตได้ร้อยละ 29.15 ซึ่งสูงที่สุด

**ตัวแปรในกลุ่มที่ 2** เป็นกลุ่มตัวแปรเกี่ยวกับการดื่มแอลกอฮอล์เพื่อการแก้ไขปัญหา ผู้วิจัยจึงจัดให้เป็น **ปัจจัยด้านการแก้ไขปัญหา** ซึ่งจะสามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ของนิสิตได้ร้อยละ 17.07

**ตัวแปรในกลุ่มที่ 3** เป็นกลุ่มตัวแปรเกี่ยวกับบุคคลและสื่อ ที่สนับสนุนการดื่มแอลกอฮอล์ ผู้วิจัยจึงจัดให้เป็น **ปัจจัยด้านบุคคลและสื่อ** ซึ่งจะสามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ของนิสิตได้ร้อยละ 9.25

**ตัวแปรในกลุ่มที่ 4** เป็นกลุ่มตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้าง ผู้วิจัยจึงจัดให้เป็น **ปัจจัยด้านความสัมพันธ์** ซึ่งจะสามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ของนิสิตได้ ร้อยละ 7.88

**ตัวแปรในกลุ่มที่ 5** เป็นกลุ่มตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบต่อนตนเองที่เกิดขึ้นจากการดื่มแอลกอฮอล์ ผู้วิจัยจึงจัดให้เป็น **ปัจจัยผลกระทบต่อนตนเอง** ซึ่งจะสามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ของนิสิตได้ ร้อยละ 7.00

โดยปัจจัยทั้ง 5 ปัจจัยสามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ของนิสิตได้ ร้อยละ 70.34 รายละเอียดดัง Table 1

**Table 1** Total variance explained (Component)

| Component | Initial Eigenvalues |               |              | Extraction Sums of Squared Loadings |               |              | Rotation Sums of Squared Loadings |               |              |
|-----------|---------------------|---------------|--------------|-------------------------------------|---------------|--------------|-----------------------------------|---------------|--------------|
|           | Total               | % of Variance | Cumulative % | Total                               | % of Variance | Cumulative % | Total                             | % of Variance | Cumulative % |
| 1         | 4.373               | 29.151        | 29.151       | 4.373                               | 29.151        | 29.151       | 2.941                             | 19.609        | 19.609       |
| 2         | 2.561               | 17.073        | 46.224       | 2.561                               | 17.073        | 46.224       | 2.582                             | 17.215        | 36.825       |
| 3         | 1.387               | 9.249         | 55.474       | 1.387                               | 9.249         | 55.474       | 2.224                             | 14.827        | 51.652       |
| 4         | 1.182               | 7.880         | 63.353       | 1.182                               | 7.880         | 63.353       | 1.651                             | 11.004        | 62.656       |
| 5         | 1.049               | 6.990         | 70.343       | 1.049                               | 6.990         | 70.343       | 1.153                             | 7.688         | 70.343       |
| 6         | .804                | 5.360         | 75.704       |                                     |               |              |                                   |               |              |
| 7         | .725                | 4.835         | 80.539       |                                     |               |              |                                   |               |              |
| 8         | .638                | 4.254         | 84.794       |                                     |               |              |                                   |               |              |
| 9         | .575                | 3.831         | 88.625       |                                     |               |              |                                   |               |              |
| 10        | .463                | 3.086         | 91.711       |                                     |               |              |                                   |               |              |
| 11        | .358                | 2.388         | 94.099       |                                     |               |              |                                   |               |              |
| 12        | .307                | 2.046         | 96.145       |                                     |               |              |                                   |               |              |
| 13        | .280                | 1.864         | 98.009       |                                     |               |              |                                   |               |              |
| 14        | .177                | 1.180         | 99.190       |                                     |               |              |                                   |               |              |
| 15        | .122                | .810          | 100.000      |                                     |               |              |                                   |               |              |

Extraction Method: Principal Component Analysis.

นำปัจจัยในแต่ละปัจจัยมาจัดให้เป็นตัวแปรที่มีมาตรวัดในระดับ Ordinal scale โดยแต่ละปัจจัยแบ่งออกเป็น

3 ระดับคือ กลุ่มดี กลุ่มปานกลาง และกลุ่มน้อย โดยใช้เกณฑ์อิงกลุ่ม Mean  $\pm$  S.D. รายละเอียดดังนี้

|             |                         |                          |                           |                             |
|-------------|-------------------------|--------------------------|---------------------------|-----------------------------|
| ปัจจัยที่ 1 | ปัจจัยผลกระทบต่อสังคม   | ดี = มากกว่า 8.85+0.55   | ปานกลาง = 8.85 $\pm$ 0.55 | น้อย = น้อยกว่า 8.85 - 0.55 |
| ปัจจัยที่ 2 | ปัจจัยด้านการแก้ไขปัญหา | ดี = มากกว่า 9.45 + 1.81 | ปานกลาง = 9.45 $\pm$ 1.81 | น้อย = น้อยกว่า 9.45 - 1.81 |
| ปัจจัยที่ 3 | ปัจจัยด้านบุคคลและสื่อ  | ดี = มากกว่า 6.44 + 1.76 | ปานกลาง = 6.44 $\pm$ 1.76 | น้อย = น้อยกว่า 6.44 - 1.76 |
| ปัจจัยที่ 4 | ปัจจัยด้านความสัมพันธ์  | ดี = มากกว่า 4.76 + 1.56 | ปานกลาง = 4.76 $\pm$ 1.56 | น้อย = น้อยกว่า 4.76 - 1.56 |
| ปัจจัยที่ 5 | ปัจจัยผลกระทบต่อตนเอง   | ดี = มากกว่า 3.00 + 2.90 | ปานกลาง = 3.00 $\pm$ 2.90 | น้อย = น้อยกว่า 3.00 - 2.90 |

แล้วนำตัวแปรทั้งหมดทดสอบความสัมพันธ์กับตัวแปรตามคือการดื่มแอลกอฮอล์ของนิสิต ร่วมกับตัวแปรอื่นเพื่อพิจารณาตัวแปรที่จะนำเข้าสู่การ Logistic regression โดยตัวแปรดังกล่าวจะต้องมีความสัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

**ส่วนที่ 3** การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนิสิตด้วยสถิติไคสแคว์ พบว่า รายบุคคลในครอบครัวที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีเพื่อนสนิท

ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ระดับความรู้เกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ของนิสิตทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ( $P < .05$ ) สามารถนำเข้าสู่วิเคราะห์ด้วย Logistic regression ได้ ส่วนตัวแปรอื่นๆ ที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนิสิต ไม่ได้ถูกนำมาวิเคราะห์การถดถอยแบบโลจิสติกส์ (Logistic regression) ด้วย รายละเอียดดัง Table 2

**Table 2** Factors related to alcohol consumption of public health students.

| Variables                                     |        | df | P-value |
|-----------------------------------------------|--------|----|---------|
| 1. Income                                     | 40.595 | 3  | .000    |
| 2. Family member(s) drinking alcohol.         | 21.627 | 1  | .000    |
| 3. Having alcohol-drinking friends.           | 25.852 | 1  | .000    |
| 4. Level of knowledge on alcohol consumption. | 18.049 | 2  | .000    |

นำตัวแปรทั้งหมดที่มีความสัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนิสิต มาวิเคราะห์ด้วย logistic regression พบว่า Omnibus Tests of Model Coefficients เข้ากันได้ดีโดย Step, Block และ Model มี P-value ของ Chi-square ทุกตัวเท่ากับ .000 และพบว่าค่าของ -2 Log likelihood = 174.493 , Cox & Snell R Square = .276, Nagelkerke R<sup>2</sup> = .376 ซึ่งหมายถึงตัวแปรต้นทั้งหมดมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามอยู่ 0.44 และ Overall Percentage 72.60 ซึ่งหมายถึงเปอร์เซ็นต์ของการพยากรณ์การดื่มแอลกอฮอล์ของนิสิตได้ถูกต้องได้ ร้อยละ 72.60

เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์การถดถอยแบบโลจิสติกส์ (Logistic regression) จากค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยโลจิสติกส์ (B) พบว่า การมีเพื่อนสนิทที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (B=2.89) และ ความรู้เรื่องการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ปานกลาง (B=2.22) และ ความรู้เรื่องการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์น้อย (B=2.16) สามารถอธิบายการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนิสิตได้ ตามลำดับ ดัง Table 3

**Table 3** Variables in the Equation

| Variables |                                                | B      | S.E. | Wald   | df | Sig. | Exp(B) | 95% C.I. for EXP(B) |    |       |
|-----------|------------------------------------------------|--------|------|--------|----|------|--------|---------------------|----|-------|
| Step1     | 1. Having alcohol-drinking friends.            | 2.892  | .542 | 28.430 | 1  | .000 | 18.030 | 6.23                | to | 52.20 |
|           | 2. Good knowledge on alcohol consumption.      |        |      | 23.439 | 2  | .000 |        |                     |    |       |
|           | 2.1 Low knowledge on alcohol consumption.      | 2.221  | .523 | 18.028 | 1  | .000 | 9.213  | 3.31                | to | 25.68 |
|           | 2.2 Moderate knowledge on alcohol consumption. | 2.157  | .497 | 18.816 | 1  | .000 | 8.649  | 3.26                | to | 22.93 |
|           | Constant                                       | -2.317 | .339 | 33.795 | 1  | .000 | .099   |                     |    |       |
|           |                                                |        |      |        |    |      |        |                     |    |       |

a. Variable(s) entered on step 1: Having alcohol-drinking friends, Level of knowledge on alcohol consumption.

b. -2 Log likelihood = 1<sup>74.493</sup>, Cox & Snell R Square = .276, Nagelkerke R Square = .376

c. Overall Percentage 72.60 The cut value is .500

สมการ binary logistic model ของโอกาสในการดื่มแอลกอฮอล์ของนิสิต  $\hat{P} = P(Y=1) = P(Y=1)$  หรือ  $\hat{P} = P_i = P(\text{การดื่มแอลกอฮอล์})$  คือ

$$\hat{p} = P(Y=1) = \frac{e^{-2.317 + 2.892(X_1) + 2.221(X_{2.1}) + 2.157(X_{2.2})}}{1 + e^{-2.317 + 2.892(X_1) + 2.221(X_{2.1}) + 2.157(X_{2.2})}}$$

สมการ ln (odds) แสดงถึงโอกาสที่จะดื่มแอลกอฮอล์ของนิสิตมีมากเป็นกี่เท่าของโอกาสในการไม่ดื่มแอลกอฮอล์ของนิสิต คือ

$$\ln\left(\frac{\hat{p}}{1-\hat{p}}\right) = -2.317 + 2.892(X_1) + 2.221(X_{2.1}) + 2.157(X_{2.2})$$

เมื่อ

- $X_1$  = การมีเพื่อนสนิทที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์  
 $X_{2.1}$  = ระดับความรู้เรื่องการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่ำ  
 $X_{2.2}$  = ระดับความรู้เรื่องการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ปานกลาง  
 $\hat{p}$  = ความน่าจะเป็นในการดื่มแอลกอฮอล์ของนิสิต  
 $Y = 1$  = โอกาสในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนิสิต

พิจารณาค่า Exp(B) ของการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกส์จะพบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการดื่มแอลกอฮอล์ของนิสิตเรียงตามลำดับตัวแปรที่มีอิทธิพลมากที่สุดไปตัวแปรที่มีอิทธิพลน้อยที่สุดได้ดังนี้

(1) นิสิตที่มีเพื่อนสนิทที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีโอกาสในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากเป็น 18 เท่าของนิสิตที่มีเพื่อนสนิทไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (95%CI = 6.23 ถึง 52.20)

(2) นิสิตที่มีระดับความรู้เรื่องการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์น้อยมีโอกาสในการดื่มแอลกอฮอล์มากเป็น และ 9 เท่า (95%CI = 3.31 ถึง 25.68) เมื่อเปรียบเทียบกับนิสิตที่มีความรู้ในระดับดี

(3) นิสิตที่มีระดับความรู้เรื่องการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ปานกลางมีโอกาสในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากเป็น 8.6 เท่า (95%CI = 3.26 ถึง 22.93) เมื่อเปรียบเทียบกับนิสิตที่มีความรู้ในระดับดี

### สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

**สรุปผลการวิจัย** กลุ่มตัวอย่างส่วนมากเป็นเพศหญิง จำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 80.00 อายุเฉลี่ย 20.59 ปี (S.D. = 0.98 ปี) ชั้นปีที่ 3 จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 41.10 รายได้ต่อเดือนจากผู้ปกครองอยู่ระหว่าง 5,001 – 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 49.70 พักหอพักนอกมหาวิทยาลัย จำนวน 157 คน คิดเป็นร้อยละ 89.70 มีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของคนในครอบครัว จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 71.40 มีเพื่อนสนิทที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 80.00 ได้รับข้อมูลข่าวสารจากอินเทอร์เน็ตมากที่สุด จำนวน 159 คน คิดเป็นร้อยละ 90.90

ตัวแปรที่สามารถอธิบายถึงโอกาสในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนิสิตในการศึกษาครั้งนี้คือ การมีเพื่อนสนิทที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และ ความรู้เรื่องการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยสามารถอธิบายการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนิสิตได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า นิสิตที่มีเพื่อนสนิทที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีโอกาสในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากเป็น 18 เท่าของนิสิตที่มีเพื่อนสนิทไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ นิสิตที่มีระดับความรู้เรื่องการดื่มแอลกอฮอล์น้อยและระดับปานกลางมีโอกาสในการดื่มแอลกอฮอล์มากเป็น 9 เท่า และ 8.6 เท่าตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบกับนิสิตที่มีความรู้ในระดับดี

**อภิปรายผล** การศึกษาครั้งนี้พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนมากเป็นหญิง ซึ่งนิสิตกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวถือเป็นตัวแทนที่ดีของประชากรจริงเพราะใช้หลักความน่าจะเป็นในการสุ่มตัวอย่างประกอบกับในกลุ่มประชากรจริงจะเป็นหญิงมากกว่าร้อยละ

80 ในทุกๆ ปี ซึ่งนิสิตหญิงก็มีพฤติกรรมในการดื่มแอลกอฮอล์มากเช่นกัน<sup>16</sup> โดยตัวแปรที่สำคัญที่สุดที่ทำให้มีโอกาสนในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากที่สุดคือ การมีเพื่อนสนิทที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาพฤติกรรมกรรมการดื่มสุราของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น ในปี พ.ศ. 2550<sup>17</sup> และในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดปทุมธานี<sup>18</sup> และพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ดื่มสุรา เพราะเพื่อนชวน การศึกษาพฤติกรรมกรรมการดื่มสุราของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ปีการศึกษา 2551<sup>19</sup> พบว่าสาเหตุของการดื่มสุราของนักศึกษา คือต้องการเข้าสังคมมาก เป็นอันดับ 1 อันดับ 2 คือเพื่อนชวนดื่ม ซึ่งจะเห็นได้ว่ามีความเป็นไปได้ที่สูงมากที่พฤติกรรมของเพื่อนสนิทของนิสิต นักศึกษาในสถาบันต่างๆ จะมีอิทธิพลต่อการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนิสิต อันเนื่องจากการเข้าสู่วัยรุ่นและต้องการคบหาเพื่อนในสังคมที่ห่างจากผู้ปกครองทำให้มีความเป็นอิสระในความเป็นอยู่มากขึ้นนั่นเอง<sup>9</sup> เช่นเดียวกับการศึกษาวัยรุ่นใน Rio de Janeiro<sup>9</sup> จุดมุ่งหมายในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อความบันเทิงและสร้างสัมพันธภาพกับเพื่อน และมีรายงานที่พบว่าระดับการศึกษาของมารดาเป็นปัจจัยป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นใน Palma de Mallorca<sup>20</sup> และจากการศึกษาพฤติกรรมกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนและนักศึกษาใน Bolivia<sup>21</sup> พบว่าการควบคุมกำกับของผู้ปกครองเป็นปัจจัยป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนและนักศึกษา และการขาดการสนับสนุนจากครอบครัวจะเป็นปัจจัยเสี่ยงต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียน<sup>21</sup> ซึ่งจะเห็นได้ว่าตัวแปรทางด้าน การสนับสนุนทางสังคมในการศึกษาครั้งนี้จะไม่พบความมีนัยสำคัญทางสถิติแต่ก็เป็นตัวแปรพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนิสิต เช่นเดียวกับปัจจัยด้านนโยบายในการศึกษาครั้งนี้ไม่พบความมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่มีรายงานการศึกษาที่ได้เสนอแนะการจัดสร้างนโยบายในการป้องกันและควบคุมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถาบันการศึกษาจะสามารถช่วยแก้ไขปัญหการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในนักศึกษาได้<sup>22</sup>

ปัจจัยที่มีผลต่อการดื่มแอลกอฮอล์ของนิสิตที่สำคัญอีกตัวแปรหนึ่งคือระดับของความรู้เรื่องการดื่มแอลกอฮอล์ซึ่งจะพบว่านิสิตที่มีความรู้ระดับปานกลางและระดับน้อย จะมีพฤติกรรมกรรมการดื่มแอลกอฮอล์มากกว่ากลุ่มที่มีระดับความรู้เรื่องการดื่มแอลกอฮอล์ดี โดยที่ทัศนคติไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติต่อการดื่มแอลกอฮอล์ของนิสิตเลย แต่ถึงอย่างไรก็ตามผลการศึกษาครั้งนี้มีความสอดคล้องกับรายงานการศึกษา

พฤติกรรมป้องกันการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งที่พบว่า ความรู้เกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และแรงสนับสนุนจากเพื่อน เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันการดื่มแอลกอฮอล์<sup>14</sup> ซึ่งให้เห็นว่าความรู้ที่ถูกต้องและอิทธิพลของเพื่อนยังเป็นตัวแปรที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

## ข้อเสนอแนะ

### ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

- 1) คณะสาธารณสุขศาสตร์ควรจัดการเสริมสร้างองค์ความรู้ที่ถูกต้องเพื่อสร้างทัศนคติที่ดีและทักษะชีวิตที่ดีเพื่อลดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนิสิต โดยสอดแทรกเนื้อหาในรายวิชาต่างๆ ให้เหมาะสมเพื่อเสริมสร้างองค์ความรู้ที่ถูกต้อง และการมีทักษะชีวิตที่ถูกต้อง
- 2) นิสิตควรมีทักษะในการดำเนินชีวิตในมหาวิทยาลัยที่ดี มีทักษะในการปฏิเสธ รู้จักคบเพื่อนที่ดี และควรจัดกิจกรรมรณรงค์ปลูกฝังจิตสำนึกที่ดี ในการลด ละ การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

### ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรศึกษาในนิสิตทั้งหมดในภาพรวมของมหาวิทยาลัย เพื่อทราบปัจจัยที่ส่งผลต่อการการดื่มแอลกอฮอล์ของนิสิตทั้งหมดที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น อันจะนำมาซึ่งแนวทางการแก้ไขที่ตรงประเด็นมากยิ่งขึ้น
- 2) ควรศึกษาเชิงลึกถึงสภาพปัญหาด้านสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ รวมถึงนโยบายทั้งในระดับประเทศและมหาวิทยาลัย ต่อการส่งเสริมสุขภาพแก่นิสิตนักศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย
- 3) ควรศึกษาถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรต่างๆ ในการดำเนินงานสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพให้กับนิสิต นักศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย เพื่อหาแนวทางการสร้างแนวร่วมที่เหมาะสมในการดูแลสุขภาพของนิสิตและเยาวชนต่อไป

## กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณนิสิตหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างทุกท่าน ที่ได้กรุณาให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการทำวิจัย ขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.กัญเกียรติ ทุตปอ อาจารย์สุศักดิ์ เทียบฤทธิ์ ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ขอขอบคุณ William Coombes ผู้เชี่ยวชาญภาษาอังกฤษที่ให้คำแนะนำและตรวจสอบแก้ไขการเขียนงานครั้งนี้.



## เอกสารอ้างอิง

1. บัณฑิต ศรีไพศาล จุฑาภรณ์ แก้วมุงคุณ และกมล วัฒนาพร. รายงานสถานการณ์สุรา ประจำปี พ.ศ.2553. กรุงเทพฯ. พิมพ์ดีการพิมพ์; 2553.
2. สำนักงานสถิติแห่งชาติ. การสำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่และการดื่มสุราของประชากร พ.ศ. 2555. กรุงเทพฯ: กลุ่มสถิติประชากรและสังคม สำนักงานสถิติเศรษฐกิจและสังคม. [ออนไลน์] 2555 ได้จาก [https://www.msociety.go.th/article\\_attach/13207/17336.pdf](https://www.msociety.go.th/article_attach/13207/17336.pdf) 8 สิงหาคม 2560.
3. สำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์. สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551.[ออนไลน์]2555 ได้จาก <http://www.thaiantialcohol.com/law> สืบค้นเมื่อ 8 สิงหาคม 2560.
4. คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่10. 2554 ได้จาก <http://www.nesdb.go.th> สืบค้นเมื่อ 8 สิงหาคม 2560.
5. สำนักงานสถิติแห่งชาติ. การสำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่และดื่มสุรา.[ออนไลน์] 2557 ได้จาก [https://www.msociety.go.th/ewt\\_news.php?nid=13207](https://www.msociety.go.th/ewt_news.php?nid=13207) สืบค้นเมื่อ 8 สิงหาคม 2560.
6. Deborah Carvalho Malta, Mario Denis Medeiros Mascarenhas, Denise Lopes Porto, Sandhi Maria Barrento and Otaliba Libanio de Moraes. Exposure to alcohol among adolescent students and associated factors, PMC 2014 Feb; 48(1): 52-62.
7. สำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์. การตรวจหาระดับแอลกอฮอล์ในเลือด. [ออนไลน์]2552 ได้จาก [http://www.thaiantialcohol.com /th/index.php?option=com\\_content&task=view&id=164&Itemid=65](http://www.thaiantialcohol.com/th/index.php?option=com_content&task=view&id=164&Itemid=65) สืบค้นเมื่อ 8 สิงหาคม 2560.
8. Kristjan Kask, Anna Markina and Zusuna Podana. The effective of family factors on intense alcohol use among European adolescents: a multilevel analysis, Psychiatry Journal 2013; 2013(2013): 1-12.
9. Keila do Carmo Neves, Maria Luiza de Oliveira Teixeira and Marcia de Assuncao Ferreira. Factors and motivation for the consumption of alcoholic beverages in adolescence, Escola Anna Nery 2015 Apr./ June; 19(2). 286-291.
10. นิตานาด เลิศพฤกษา. ปริมาณการบริโภคแอลกอฮอล์ในประเทศไทย ปี พ.ศ.2534 – 2543 [วิทยานิพนธ์]. สมุทรปราการ: มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ. 2555.
11. ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา ศูนย์ข้อมูล สสส.สถานพลังปัญญาสร้างสุขภาวะคนไทย. รายงานสถานการณ์สุรา.[ออนไลน์] 2522 ได้จาก <http://info.thaihealth.or.th.situation/risk> สืบค้นเมื่อ 8 สิงหาคม 2560.
12. กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. หนังสือคู่มือการให้การปรึกษาสำหรับผู้ประสบปัญหาแอลกอฮอล์. [ออนไลน์] 2548 ได้จาก <http://dmh.go.th/news/view.asp?id=966> สืบค้นเมื่อ 8 สิงหาคม 2560.
13. ทักษพล ธรรมรังสี. บรรณานุกรม.สถานการณ์การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และผลกระทบในประเทศไทย พ.ศ. 2556. กรุงเทพฯ : เดอะกราฟิกโกซิสเต็มส์; 2556.
14. ดรุณวรรณ สมใจ. พฤติกรรมการป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษามหาวิทยาลัย:กรณีศึกษามหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่ง. วารสาร มจร.วิชาการ. กรุงเทพฯ 2560, 20(40) ; 127-139.
15. จารุวรรณ วิโรจน์. ชีวสถิติสำหรับสาธารณสุข. พิมพ์ครั้งที่ 1. มหาสารคาม : หจก.อภิชาติการ; 2555
16. อัญชลี เหมชะญาติ และศรีวรรณ ยอดนิล. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี. วารสารการศึกษาและพัฒนาสังคม 2555, 8(1) ; 115-128.
17. ชลธิชา โรจนแสงโรจนแสง. เยาวชนไทย:กรณีศึกษาพฤติกรรมการดื่มสุราของนักศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น ในปี พ.ศ. 2550, วารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น 2551; 2(1); 59-70.
18. สุเมศร์ ฮาซิม, รัตนา เลิศสุวรรณศรี และรมิดา ศรีเหรา. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดปทุมธานี. Thai journal of Science and Technology.กรุงเทพฯ 2560, 6(1); 1-10.
19. สุทธิรักษ์ ไชยรักษ์, สมชาย รักกลาง, พงศ์มิตร โพธิ์กลาง, สุปรียา เคลือบคนโท, รัชดา อนงค์เวช, สืบศักดิ์ มีพวงพันธ์, เอนก ทองไทย. พฤติกรรมการดื่มสุราของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีปีการศึกษา 2551 ส่วนกิจกรรมนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.[ออนไลน์] 2553 ได้จาก<http://sutir.sut.ac.th:8080/sutir/han->

dle/123456789/3314 สืบค้นเมื่อ 8 สิงหาคม 2560.

20. J. A. Tur, M. S. Puig, A. Pons and E. Benito. Alcohol consumption among school adolescents in Palma de Mallorca, *Alcohol and Alcoholism* 2003 May 1; 38(1). 243-248.
21. Natalie Guillen, Erick Roth, Alhena Alfaro and Erik Fernandez. Youth alcohol drinking behavior: Associated risk and protective factors [online] 2 May 2015 (6):[53-63]. Available from [www.elsevier.es/rips](http://www.elsevier.es/rips) Accessed 30 September 2017.
22. Yeh My. Factors associated with alcohol consumption, problem drinking and related consequences among high school students in Taiwan. *Psychiatry Clin Neurosci* 2006 Feb; 60(1):46-54.